

Paxtachi tumanida suv resurslarini boshqarish, suv xo'jaligi ob'ektlarining texnik holatini yaxshilash, shuningdek, tumanda suv tejovchi sug'orish texnologiyalarini joriy etishning holati to'g'risida.

Nomozov Feruz Shermamatovichning

HISOBOTI

Assalomu alaykum!

Hurmatli Muzaffar Yazdonqulovich,

Hurmatli deputatlar va sessiya ishtirokchilari.

1 masala. 2021 yilda Zarafshon daryosining suv ta'minoti 80-85 foiz atrofida bo'lishi bashorat qilinib, haqiqatda esa suv ta'minot o'rtacha 70 foiz miqdorida bo'ldi. Buning natijasida esa viloyatdagi boshqa tumanlar singari tumanimizda ham kuchli suv tanqisligi kuzatildi.

2021 yilda tumanning sug'orish mavsumida suvga bo'lgan me'yoriy talabi **239 mln m3** ni tashkil qilgan holda, Zarafshon irrigatsiya tizimlari havza boshqarmasi tomonidan **204 mln m3** yoki **20 mln m3** kam suv limiti ajratilgan edi.

Amalda esa iste'molchilarga **204 mln m3** suv resurslari yetkazib berildi. (Bu me'yorning **85** foiz, limitga nisbatan esa **100** foizni tashkil qildi.)

Yetkazib berilgan **204 mln.m3** suv bilan jami **23708 ming** gektar maydonda sug'orish tadbirlari amalga oshirildi.

Suvdan samarali foydalanishni to'g'ri tashkil qilish hisobiga

35 mln.m3 suv resurslari o'rni quyidagi tadbirlar xisobidan qoplashga erishildi. Jumladan;

-Suv xo'jaligi ob'ektlarida suvni to'g'ri boshqarish, sug'orishni muvofiqlashtirish, navbatlab sug'orish va agrotexnik tadbirlar hisobidan **4,3 mln.m3**;

-Irrigatsiya tarmoqlarida ta'mirlash-tiklash tadbirlari amalga oshirish hisobidan **7,2 mln.m3**;

-**1139** gektar maydonda joriy qilingan suvni tejaydigan sug'orish texnologiyalardan foydalanish hisobiga **16,3 mln.m3**;

-Joylarda suvni kam talab qiladigan ekinlarni joylashtirish hisobidan **4,2 mln.m3**;

-Yerlarni lazerli tekislagich orqali tekislash hisobidan **2,2 mln.m3**;

-AKT va raqamli texnologiyalarni joriy qilish xisobidan **0,8 mln.m3**

Joriy 2022 yil sug'orish mavsumi uchun **23 ming 708 gektar** (shundan ming **500 gektar** takroriy ekin) qishloq xo'jaligi ekinlarini sug'orish uchun suvga bo'lgan me'yoriy talab **204 mln.m3** ni tashkil qiladi.

Boshqarma tomonidan esa **177 mln m3** suv limiti (talabga nisbatan **85** foiz) ajratilishi belgilangan.

Ajratilgan limit MMTP, klaster korxonalari va fermer xo'jaliklari kesmada ishlab chiqildi.

Yetishmaydigan **27 mln.m3** suv miqdori bir qancha irrigatsiya va qishloq xo'jaligi agrotexnika tadbirlarini amalga oshirish orqali qoplanishi ko'zda tutilgan.

Tuman irrigatsiya bo'limi hisobida bo'lgan umumiy uzunligi **33,5 km** bo'lgan Suvli kanali, **38** ta gidrotexnik inshootlar hamda **36** ta gidropostlar suv

iste'molchilariga xizmat qilib kelmoqda. Tuman hududida viloyat Nasos stantsiyalari va energetika boshqarmasi hisobida bo'lgan **14** ta nasos stantsiyalari hamda **7** ta tik sug'orish quduqlari qishloq xo'jalik ekin maydonlarini sug'orish uchun xizmat qilmoqda. Shuningdek, tumandagi yer maydonlarining sizot suvlarini pasaytirish va yerlarning sho'rlanishini oldini olish uchun 385 km zovur tarmoqlari mavjud.

2 masala. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 10 iyuldagi "**O'zbekiston Respublikasi suv xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030 yillarga mo'ljallangan kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida**"gi PF-6024-son Farmoni ijrosini ta'minlash maqsadida, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 24 fevraldagi "**O'zbekiston Respublikasida suv resurslarini boshqarish va irrigatsiya sektorini rivojlantirishning 2021-2023 yillarga mo'ljallangan strategiyasini tasdiqlash to'g'risida**" gi PQ-5005-sonli qarori tasdiqlandi. Bu qaror ijrosini ta'minlash maqsadida viloyat xokimining 2021 yil 3 martdagi Q-35 sonli hamda tuman hokimining 2021 yil 16 apreldagi 363-Q qarorlari qabul qilingan.

Strategiyada tuman suv resurslarini barqaror boshqarish va irrigatsiya sektorini takomillashtirishni qamrab oladigan bir qator infratuzilmaviy, siyosiy, institutsional va salohiyatini rivojlantirish choralari, shuningdek, 2021-2023 yillarda tumanda suv resurslarini boshqarish va irrigatsiya sektorini rivojlantirishga qaratilgan dasturlar va kompleks chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi.

Strategiyada belgilangan irrigatsiya va melioratsiya vazifalar ijrosini ta'minlash bo'yicha 2021 yilda quyidagi chora-tadbirlar amalga oshirildi. Jumladan:

1. Irrigatsiya va melioratsiya ob'ektlarini ta'mirlash tiklash:

2022 yilning 1 yanvar holatiga xo'jaliklararo "Suvli", tumanlararo Narpay kanalida 14,5 km mexanizm yordamida tozalandi, 53 dona gidrotexnik inshoot va 58 dona gidropostlar ta'mirdan chiqarildi.

Nasos stantsiyalari va energetika boshqarmasi hisobida bo'lgan tuman hududida joylashgan nasos stantsiyalarida 4 dona elektrodvigatellar yangisiga almashtirildi, 5 dona rotorlar, 2 ta nasos agregati, 2 dona zadvijskalar ta'mirlandi.

Har yili davlat dasturi asosida tumanimizning zovur tarmoqlarida ta'mirlash va tiklash ishlari amalga oshiriladi. 2021 yilda ham 3ta loyiha bo'yicha 75,5 km zovur qazish rejalashtirilgan bo'lib, tozalash ishlari to'liq yakuniga yetkazildi. Loyiha tarkibidagi kollektorlar to'liq tozalanishi natijasida tumandagi 1680 ga sug'oriladigan yerlarning meliorativ holati yaxshilanishiga erishildi.

2021-2022 yillar kuzgi-qishgi mavsumda irrigatsiya tadbirlarining amalga oshirilishi to'g'risida

Xo'jaliklararo sug'orish tarmoqlari bo'yicha:

- xo'jaliklararo sug'orish tarmoqlarini mexanizm yordamida tozalash rejasi **14,5 km** bo'lib, amalda **16 km** tozalandi. (**110 foiz**)

-xo'jaliklararo kanallardagi **53** ta gidrotexnik inshootni ta'mirlash rejalashtirilgan, amalda **53** dona gidrotexnik inshoot ta'mirlandi. (**100 foiz**).

-xo'jaliklararo kanallardagi **58** ta gidropostni ta'mirlash rejalashtirilgan bo'lib, amalda **58** ta ta'mirlandi. **(100 foiz)**

Klaster va fermer xo'jaliklari xisobidagi ichki sug'orish tarmoqlari bo'yicha:

-xo'jalik ichki sug'orish tarmoqlarini mexanizm yordamida tozalash rejasi **64.8 km** bo'lib, amalda **98 km** tozalandi. **(151 foiz)**

-xo'jalik ichki sug'orish tarmoqlarini qo'l kuchida tozalash rejasi **1021 km**. amalda **1021 km** qismi tozalandi. **(100 foiz)**.

-xo'jalik ichki sug'orish tarmoqlaridagi **37 ta** gidrotexnik inshootni ta'mirlash rejalashtirgan bo'lib, amalda **37 ta** gidrotexnik inshoot ta'mirlandi. **(100 foiz)**

Xo'jalik ichki sug'orish tarmoqlaridagi **50ta** gidropostni ta'mirlash rejalashtirgan bo'lib, hozirda **50 ta** gidropost ta'mirlandi **(100 foiz)**.

Xo'jalik ichki sug'orish tarmoqlaridagi suv olish quloqlarini yil davomida kichik darvozalar bilan jixozlash va ta'mirlash rejasi **77 ta** bo'lib, amalda **77 ta** suv olish quloqlari jixozlandi. **(100 foiz)**

Hozirda kanallarning tozalash va ta'mirlash ishlari davom ettirilmoqda.

Davlat-xususiy sheriklik asosida boshqarish tamoyillarini joriy etish sohasida:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 10 iyuldagi

PF-6024 sonli farmoni, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 26 apreldagi **VM-259** sonli qarori hamda joriy yil 10 apreldagi **VM-199** sonli qarori ijrosini ta'minlash maqsadida, tumandagi suv xo'jaligi ob'ektlarini Davlat-xususiy sheriklik (DXSh) tamoyillari asosida belgilangan tartibda xususiy sektorga berish yuzasidan bir qator amaliy ishlar olib borilmoqda.

Sohaga raqamli texnologiyalarni joriy qilish bo'yicha:

Joriy yilda tumandagi suv xo'jaligi ob'ektlariga raqamli texnologiyalarni joriy qilish bo'yicha bir qator ishlar amalga oshirildi. Jumladan:

- Tumandagi suv xo'jaligi tashkilotlari hisobida bo'lgan 14 dona gidropostlar "Aqlli suv" qurilmasi bilan jihozlandi. Bu orqali suv resurslaridan foydalanishni raqamli texnologiyalar yordamida "onlayn" rejimida nazorat qilish imkonini mavjud bo'ldi.

2022 yilda quyidagi ishlar rejalashtirilgan. Jumladan:

- 7,1 km kanallar mexanizm yordamida tozalanadi, 24 dona gidrotexnik inshootlar va 38 dona gidropostlar ta'mirdan chiqariladi;

- 2022 yilda tumandagi sug'oriladigan yerlarning meliorativ holatini yaxshilash maqsadida 70 km uzunlikdagi kollektor tarmoqlarini ta'mirlash va 2,5 km masofada yangi zovur qurish xamda 1,8 km yopik gorizontol drenaj kurish ishlari amalga oshiriladi;

-suv xo'jaligi ob'ektlariga **18 ta "Aqlli suv"** qurilmasi;

-nasos stantsiyalarda chiqarilayotgan suv sarfini onlayn monitoring qilish imkonini beruvchi **3 ta "Onlayn"** energiya nazorati qurilmasi;

-meliorativ kuzatuv quduqlariga sizot suvlari sathi hamda minerallashtirganlik darajasini onlayn nazorat qiluvchi **3 ta "Dayver"** uskunasi o'rnatilishi natijasida

sizot suvlari sathini, suvning xaroratini onlayn kuzatish hamda yerlarning sho'rlanish darajasini tez va oson aniqlash hamda sho'rlanishning oldini olish bo'yicha tegishli choralar ko'rish imkoniyati yaratildi.

3 masala Qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orishda suv tejovchi texnologiyalarni joriy qilish sohasida:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 11 dekabrda "Qishloq xo'jaligida suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etishni yanada jadal tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi **PQ-4919-sonli** qarori asosida 2021 yilda tumanda suv tejovchi texnologiyalar joriy qilish bo'yicha quyidagi ishlar amalga oshirildi. Jumladan:

-1139 gektar maydonda tomchilatib sug'orish texnologiyasi yagngidan joriy etildi, shundan **1023 gektar** paxta, **126 gektar** tok;

-Yerlarni lazer qurilmasi yordamida tekislash **700 gektarda** amalga oshirildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 1 martdagi "Qishloq xo'jaligida suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etishni yanada jadal tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi **PQ-144-sonli** qaroriga asosida, 2022 yilda **1400 gektar** paxta maydonda suv tejovchi texnologiyalar-tomchilatib sug'orish belgilangan.

Ma'ruzam tugadi! e'tiborlaringiz uchun rahmat!

Paxtachi TIB boshligi

F.Nomozov